

Bærum kommune
Områdeutvikling
post@baerum.kommune.no

Bekkestua 8. april 2016

KOMMUNEPLAN 2017 – 2035

Høring av planstrategi og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Vi viser til brev av 18.02. 2016, og aksept av utsatt innleveringsfrist.

Bærum Natur- og friluftsråd er, ut fra sitt formål særlig opptatt av kommuneplanens arealdel. Det legges opp til en lett revisjon, men høringsnotatet tar opp mange viktige tema med en god tilnæringsmåte. Når det gjelder arealdelen er det imidlertid blitt et stadig mer framtrødende dilemma at en er enig i teksten, men erfarer, nokså frustrert, at resultatene av den faktiske arealforvaltning kan være til dels svært avvikende holdt opp mot den vedtatte planen. Vi har noen kommentarer til dette forholdet.

Sprik mellom planens mål og strategier – og gjennomføring svekker tilliten til kommuneplanens arealdel

I høringsmaterialet til kommuneplan 2015-2030 er det presentert arealstatistikk som dokumenterer at over 70 % av utbyggingen i kommuneplanperioden hadde foregått utenfor områdene avsatt i kommuneplanens arealdel, og gjennom en "bit for bit" utbygging (reguleringsplan, enkeltsaker, dispensasjoner).

Høringsutkastet framhever gjentatte ganger arealplanlegging som viktigste virkemiddel for bærekraftig utvikling for å nå: klimamål, minske transportbehov, legge godt grunnlag for miljø, idrett og kultur osv osv. Vi mener det er nærmest selvsinnlig at en arealforvaltning som i praksis gjøres i form av "bit for bit"-vedtak ofte vil bli et negativt virkemiddel for å nå mål nevnt ovenfor.

En arealstrategi med innebygde antagonistiske motsetninger "dreper" seg selv

En strategi bør/må også ha en struktur – en indre sammenheng - som gjør at alle strategiske trekk fører mot målet. Et strategisk trekk må ikke sabotere andre trekk. Fossumutbyggingen er et sabotasjetrekk i Bærum kommunes arealstrategi. Det er bl.a. dokumentert gjennom et

omfattende høringsmateriale til foregående og gjeldene kommuneplan og til områdeplan Fossum. Utbyggingen ble lansert som en helhetsplan i 2004. Den ble ikke lagt inn i strategidokumentet i forkant av høring av kommuneplan 2008 – 2020, men utbyggingsforslaget dukket opp igjen i høringsdokumentet, og vedtatt mot sterk fraråding fra overordnede myndigheter. I etterkant av denne prosessen ble Fossum lagt inn i arealstrategien som utbyggingsretning i høringsdokumentet for kommuneplan 2015 - 2030. I tillegg til nærmest uløselige trafikkutfordringer vil Fossum som utbyggingsretning få dramatiske og uønskete konsekvenser for det ene av de fem større landbruksområdene i Bærum. Utbyggingsområde Fossum må tas ut av planen. Det vil styrke tilliten til høringsdokumentets arealstrategi. Dersom et flertall holder fast ved utbygging av Fossum, bør denne utbyggingen presenteres som et tillegg til strategien.

VI SLUTTER OSS TIL HØRINGSNOTATETS OMTALE AV INNHOLDET I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

1.Utfordringsbildet (vi finner ikke notatet).

Bærum har godt grunnlagsmateriale for utvikling av kommuneplanens samfunnsdel. Å utvikle felles mål og å innarbeide sektorplaner i samfunnsdelen er en bra ambisjon. Det samme er videre utvikling av Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP), ikke minst for å styre rekkefølgen av utbyggingsområder.

2. Planstrategi – noen kommentarer

Vi har notert oss verdier og visjoner for framtiden – og forventer å se dette reflektert i både kommuneplanen og forøvrig i kommunens virksomhet og beslutninger.

Vi har også notert oss at de nasjonale forventningene i stor grad er referert i planen. Samfunnsdel og arealdel er på ulike vis fylldig kommentert nedenfor.

4. Nærmere om innholdet i kommuneplanens arealdel

Barn og unge gis en bred omtale. Vi vil bare peke på at disse aldersgruppene trenger et variert tilbud og møteplasser. På Bekkestua, med stadig tettere utbygging, mange skoler – og et sentrum der gjennomsnittsalderen er faretruende høy – vil vi tro at det er behov for ungdomsklubb og liknende tiltak for dem som ikke kjenner seg hjemme i idrettstilbudene eller som ønsker supplement til slike aktiviteter. Barn og unge er også grupper der grønt og trygt nærmiljø er svært viktig. Det gjelder å ha gode friområder og uteområder i tilknytning til både skoler, barnehager og boliger. Vi er bekymret for at fellesareal og friområder fortsatt blir omdisponert til sosial infrastruktur som nettopp barnehager og skoler fordi det ikke er tenkt langsiktig nok og tidligere avsatt arealer til slike formål – men som altså bare «må bygges». Vi er også kritiske til omgjøring av grønne arealer som er i bruk til balltrening, men også til fri lek av mange aldersgrupper, i stadig større grad blir omgjort til kunstgressbaner – og dermed stenger fri lek ute. Dette er særlig bekymringsfullt der avstandene fra boligområdene til nærmeste frilekområde stadig blir større ettersom idretten «spiser opp» arealer nær skoler og idrettsanlegg. Nadderud idrettspark er et eksempel på dette.

I tilknytning til ønsker for barn og unge, er nærhet og tilgjengelighet til blågrønn struktur svært viktig. Dette er som oftest natur som er lite transformert, det gir rom for opplevelser og utforskning og andre uorganiserte aktiviteter. Slike områder finnes ofte langs elver, bekker og dammer i byggesonen. God ivaretagelse av disse områdene og gode og trygge forbindelser til skoler, barnehager og bomiljø er derfor et viktig tilbud til Bærums oppvoksende generasjoner. Åpning av bekker er et bidrag til dette.

Bistand og omsorg er så mye, for BNF er det viktig å peke på at mye av det som gjelder for arealer til barn og unge, også er godt for eldre og andre som i stor grad ferdes i sine nærområder. Det er mye folkehelse i gode, nære friområder og blågrønn struktur.

Miljø, idrett og kultur – for dette er god planlegging avgjørende, står det i planen. Det er vi enige i – og omtaler det nærmere nedenfor.

AREALPLANEN ER DET VIKTIGSTE VIRKEMIDLET FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Vedtatt arealstrategi er en god strategi – når Fossum tas ut.

Vi foreslår i tillegg at jordvern og areal for idrettsformål synliggjøres i strategien.

Høringsdokumentet har ikke formulert mål for arealutviklingen. Mangel på mål må oppfattes dit hen at Bærum legger opp til å styre etter ”Nasjonale forventninger”. Fastsetting av mål er imidlertid også meget viktig for å ta vare på de interessemessig svake tema i arealforvaltningen. Dette ble godt eksemplifisert i behandlingen av gjeldene kommuneplan: dyrket og dyrkbar mark, blågrønn struktur, små grønne arealer og nærområder måtte vike for utbyggingsinteresser. Gjennomgående var ”gevinsten” av omdisponeringen av disse knappe arealressursene, boliger i høyprisklasse, men av helt marginal betydning med sikte på å dekke boligbehovet.

Som pekt på foran svarte ikke vedtatt kommuneplan – arealdel - til høringsdokumentets omtale av jordvern. Og det politiske flertallets vedtak om omdisponering og/eller vern ble gjort på skiftende premisser. De nasjonale målene for akseptabel avgang av dyrket mark er skjerpet og satt til maksimalt 4000 da årlig innen 2020. Oslo-Akershus’ kvote er 380 da årlig, og i 2015 var den faktiske avgang dyrket mark 320 da. Avgang av dyrket mark i Bærum regnet ut fra vedtak av kommuneplanens arealdel er 150 -170 da. Arealet omfatter Smiejordet og Skui-Kveise som de største arealene. Dette skjer i den kommunen som dessverre innehar ”Norgesrekord” i omdisponering av dyrket mark sett i forhold til opprinnelig ”tildeling” av denne viktige ressursen, og i en kommune som i sterk grad, i tillegg til matproduksjon, trenger gårdsdrift for å opprettholde kulturlandskapet og som et ettertraktet og viktig tilbud om lokal mat, opplevelses- og velferdskvalitet til befolkningen. Jordvern bør drøftes grundig i arealstrategien for kommuneplan 2017 – 2035 med utgangspunkt i en nullvisjon, og konkret mål for – den høyst begrensede omdisponering av dyrket mark som kan aksepteres i Bærum i kommuneplanperioden. En gjennomdrøftet og avveid strategi for jordvern, inkludert kulturlandskapet, vil sammen med andre tema i arealstrategien styrke strategien som helhet.

Pkt. 10 i arealstrategien er avgjørende viktig for å sikre blågrønn struktur, nærområder og friområder. Punktet innebærer, etter vår mening, at det må utarbeides en plan for blågrønn struktur, og at idrettens behov for arealer også må synliggjøres og vurderes i en strategi og plansammenheng. Anlegg for idrett dekker et viktig behov, men idrettsarealene fyller og/eller erstatter ikke den blågrønne strukturens viktige funksjon. Da skal heller ikke blågrønne arealer tas til utbygging til idrettsformål. I Bærum er de to/tre store vassdragene med Sandvikselva/Isielva/Lomma, Øverlandselva og Lysakerelva viktige blågrønne drag mellom fjorden og Marka med mer eller mindre sammenhengende turveier. Alle bekker – åpne og lukkede – har enten turveier eller stier i til dels frodig vegetasjon. Dette er viktig at blir bevart og gjort tilgjengelig – samtidig som naturen med fisk, fugl, og dyr også får rom for sine leveområder, ikke minst når Bærum får stadig flere innbyggere.

Høringsnotatet drøfter viktige tema for revisjon av arealdelen

Blågrønn struktur:

Høringsdokumentet legger opp til at sikring av blågrønnstruktur skal videreføres, og at funksjon av blågrønn struktur, planmessig, også trekkes inn i håndtering av flom- og klimatilpasning. Behov for arealer til bl.a. sosial infrastruktur skaper utbyggingspress på grønne områder i byggesonen, nærområder, 100 m's skog, elv- og bekkedrag, stier og turveidrag. Det er bra at det slås fast at kapasitet i sosial infrastruktur skal være et styrende premiss for utbygging av nye boliger. Skal en unngå ytterligere tap og fragmentering må i tillegg arealkategoriene nevnt foran, også legges inn som premiss for arealplanleggingen.

Høringsdokumentet går inn for at det lages en selvstendig plan for blågrønn struktur i Bærum. Forslag om at flest mulig får tilgang til grøntområder mv innen 250 m fra egen bolig er meget bra. Betydningen av gode og nære friluftslivområder, for folkehelse og trivsel kan knapt overdrives. Prosjektet må starte med en verdikartlegging, inkludert biologisk mangfold i tråd med skisse i høringsnotatet og det må avsettes egne midler til prosjektet. Planen bør være vedtatt i løpet av 2017 og bli et premiss for neste kommuneplanrullering. Kartfesting i bindene arealplan, hensynsoner, og bestemmelser er viktige tiltak for å sikre blågrønn struktur. I områder med størst arealpress, mener vi imidlertid at arealer må reguleres til spesialområde innen kategorien blågrønne struktur.

Areal til idrettsformål

Disse blir i dag bestemt gjennom en anleggsplan der det, før politisk behandling, ofte er sikret tilsagn om økonomiske tilskudd. Det legger press på at arealforvaltningen skal følge opp med vedtak etter anleggsplanens opplegg. Behovet for arealer til idrett er stort og behovet har ofte blitt dekket på bekostning av mer og mer knappe arealer av grønne nærområder gjennom en "bit for bit" omdisponering. Dette må endres slik at idrettens behov for arealer blir analysert, vurdert og avveid i kommuneplansammenheng.

Klima, miljø og transport

Høringsnotatet har bred og god omtale av hvordan en skal møte utfordringer knyttet til klima, miljø og transport med liste over hvilke tema som skal utredes/vurderes. Og Bærum har store utfordringer når det gjelder biltrafikkens bidrag til klimagassutslippene. Det skal

også utarbeides en mobilitetsplan. Ut fra omtalen mener vi at det vil være en fordel å samordne arbeidet med de to tema. Vi regner med at data og utredning fra disse tema vil bli satt i sammenheng med arealbruken, og bli en viktig kunnskapskilde for å utvikle strategier for å nå mål knyttet til minskning av trafikkvolum og biltrafikk med gange, sykkel og kollektiv som gode alternativ. Arbeidet med mobilitetsplanen må iverksettes med fastsatt dato for ferdigstillelse slik at den er tilgjengelig i behandlingen av kommuneplanen

”Historisk analyse” av arealforvaltningen

Med sikte på å fremme en mer omforent forståelse blant beslutningstakerne om hvordan ”bit for bit” planlegging kan undergrave etablerte mål og strategier, vil vi foreslå at det i tilknytning til mobilitetsplanen legges inn en ”historisk analyse” av arealforvaltningen fra f.eks innføring av Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging (RPR-ATP 1993). Formålet er å vise hvordan den faktiske arealforvaltning har foregått holdt opp mot kommuneplanens arealdel, og å vise konsekvenser av slik utbygging når det gjelder bosettingsmønster, press på bl.a. sosial infrastruktur, nedbygging av grønne områder, og videre, bilbasert utbygging, dårlig trafikkgrunnlag for kollektivtransport og ekstra stort behov for innfartsparkering som er et viktig tiltak for å utnytte kollektivtilbudet..

Gode planbestemmelser

Dette er viktig styringsverktøy. Gjeldene arealplan vedtok klarere planbestemmelser bl.a. når det gjelder blågrønn struktur. Det støttet vi fullt ut. Mobilitetsplanen og Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan, vil gi verdifullt grunnlag for å fastlegge utbyggingsrekkefølge på kommunens premisser. Det anser vi som et både riktig og nødvendig tiltak for å føre utbyggingsmønsteret i Bærum i bærekraftig retning. Mobilitetsplanen vil også kunne gi grunnlag for bestemmelser om hvilke krav som må etterkommes som grunnlag for å avvike fra kommuneplanens arealdel.

Vi er, i hovedsak, enige i forslag til vekstretninger og utbyggingsområder, men sterk uenige i utbyggingsretning Fossum.

Vi oppfatter det slik at revisjon av kommuneplanens arealdel skal ha Regional plan for areal og transport som premiss. Det er meget bra.

-Fornebu har stort utbyggingspotensiale og det skal etableres en effektiv kollektivbetjening. Vi slutter oss til at Fornebu utvikles til Forneby med effektiv arealutnyttelse, og samtidig attraktive bykvaliteter, inkludert gode by-utemiljøer. Fornebulandet med naturreservater; –land og sjø, huser et unikt biologisk mangfold, og utgjør sammen med friluftsområdene et svært verdifullt nærtilbud til befolkningen. Byutviklingen må ha sikring og bevaring av disse områdene som premiss, og prioritere områdene for allmennheten, framfor å prioritere en sjøflyhavn for en liten og eksklusiv gruppe.

-Det er svært viktig at avgrensning av Sandvika mot nordvest, og prinsipper for byutvikling snarest kommer på plass. Vedtatt R-plan Bjørnegårdsvingen ble et eksempel på uønsket brudd med kommunedelplan Sandvika, når det gjelder blågrønn struktur og samordnet planlegging. Av Sandvikas avgrensning mot nordvest og prinsipper for

overordnet blågrønnstruktur må det gå klart fram at Østre Jong/Bjørnegård ikke skal bygges ut. Prinsipper for langsiktig byutvikling av Sandvika må bli tydelig fastlagt; bl.a. for å sikre elva med kantsoner og for å sikre grønne områder og sammenheng i en grønnstruktur av god kvalitet.

-Vi er enige i at før Avtjerna eventuelt bygges ut, vil det være riktig at området underlegges en kritisk utredning og vurdering bl.a. ut fra om Avtjerna er i tråd med Regionale plan for samordnet areal- og transport, ut fra miljø og ut fra kommuneøkonomi/LDIP. Vi mener imidlertid at Avtjerna fortsatt skal ligge inne i kommuneplanen, som utbyggingsområde på lang sikt, når fortettingspotensialet i Bærum er utnyttet fullt ut, for å unngå for stort arealpress på gjenværende landbruksområder. Kommunen må følge opp overfor Jernbaneverket med sikte på at Ringeriksbanen legges i dagstrekning ved Bjørgum. Verstescenario; dagstrekning Rustan uten at det blir anlagt stasjon, må ikke inntreffe. Det vil bety at en skusler bort 100 da jordressurser i et kulturlandskap, river bena unna et næringsgrunnlag og forringer bomiljøet.

-For Fossumutbyggingen er grunnlaget for en vurdering tilsvarende Avtjerna lagt gjennom høringene og Rådmannens utredning. Den rasjonelt begrunnede konklusjonen er åpenbar: området tas ut av planen.

-Vi er enige i omtalen av næringsutvikling og avventer ny strategisk næringsplan. Vi vil igjen, minne om utfordringene knyttet til bruk av de elvenære arealene langs Isielva. Stikkord er bl.a vedtatt kommunedelplan Bjørnegårdsvingen – Bjørum, arealbruk og flomareal, Vanndirektivet (konf. 'Skui vel).

Bærum har erfart store utfordringer med massehåndtering i forbindelse med samferdselstiltak. Det er ikke "plass til" sjø-/landdeponier i nærrområder, samtidig som langtransport er uønsket ut fra miljø og særlig klimagassutslipp. At disse utfordringene tas opp i en helhetlig sammenheng er bra -og nødvendig.

I tillegg til at omdisponering av arealer skal konsekvensutredes i tilknytning til det enkelte prosjekt, bør **arealdelen også gis en samlet konsekvensutredning som grunnlag for en vurdering av om planen fører Bærum i retning bærekraftig utvikling.**

MEDVIRKNING

Vi har ingen kommentarer til plan for medvirkning. Det er viktig at mange grupper av befolkningen blir hørt – knyttet til aldersgrupper, interessegrupper, tilknytning til kommunen med boliger, næring o.l. Selv om vi må si at det er en krevende øvelse å sette seg inn i strategier, planer og konkrete prosjekter, vurdere hva en tror kan ha god effekt for bærumssamfunnet og for den enkelte innbygger, - og i tillegg holde øye med alt som kan hindre at det som ser ut som gode intensjoner, mer eller mindre systematisk blir undergravet.

INNSPILL TIL AREALDELEN

Vi hadde fyldig omtale av mange ulike prosjektet i vår høring 17.12.2015

Nedenfor lister vi opp arealer vi ønsker skal tas ut av planen som areal for boliger eller arealer som vi ønsker lagt inn i planen , som vernet mot nedbygging

Kystsonenplan – dette er viktig for å hindre videre nedbygging av felles arealer, blokkering av kyststien, stadig flere båtplasser og mindre friområder, regulering av bruk av områder til ulike formål for å hindre ulykker og irritasjon mellom brukergrupper, badende og nærgående båter, padlere, roere og en stadig økende flåte av hurtiggående fritidsbåter, sjøfly og naturreservater osv. Begrensing av hastigheten innenfor øyene i Asker og Bærum ville være et langt skritt i riktig retning.

Sandviksvassdraget - oppfølging av kommunedelplanen

Her viser vi til en fyldig omtale i uttalelsen fra Skui Vel.

Tanumplataet bør bli lagt ut som landskapsvernområde etter naturmangfoldloven og delvis etter kulturminneloven. Vi støtter dermed innspillet fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Arealer som ble tatt ut til boligbygging ved behandling av kommuneplanen i juni 2015, legges inn igjen som en del av landskapsvernområdet. Vi vil bemerke at det er svært viktig at kulturlandskap bevarer romslige soner utenom dyrkede områder. Vi har mange eksempler i Bærum, bl. a. i Lommedalen, på ødeleggelse av landskapsbildet der boligene ligger tett i jordekanten.

Jordvern må bli en absolutt premiss – planlagt bygging på slike arealer må ikke tillates.

Planlagt bygging tett inntil Øverlandselva (Prestveien 4-6) må tas ut for å forhindre ødeleggelse av svært verdifullt elvelandskap med mye brukt turvei mellom Sandvika og Marka. Framtidig transformasjon av industri til **boliger i Nesveien** må ta hensyn til elvelandskapet og tidligere forurensing fra kjemisk industri i elveskråningene.

Boligbygging på Øverlandjordene. Vi har tidligere vært skeptisk til dette både på grunn av gamle fyllinger og at elveskråningene her vil være svært utsatte for erosjon hvis man ødelegger jordstrukturen. Dessuten er dette en del av de resterende kulturlandskapene i Bærum og burde som sådan vært bevart som det – inkludert miljøet til den gamle brua som er en del av pilegrimsleden.

Østre Jong-Bjørnegård – viktig del av blågrønn struktur og dyrket mark, må ikke bygges ut – se merknader ovenfor.

Fossum sagbruk – transformasjon til boliger og dyrket mark til idrett og parkering.

Som vi har skrevet over – dette må ut. Smiejordet må for all framtid ikke bli brukt til parkering og idrettsanlegg. Det er mulig å omforme noen av de store bygningene på sagbruket til idrettshaller – hvis det er det som har størst behov i Bærum. På dette området er det også ferdige parkeringsplasser. Hvorfor noen da vil bruke dyrket mark til slike formål, er vanskelig å forstå – særlig når det ikke bør bygges boliger her. Det er dessuten fortsatt mulig å benytte det som alt er av anlegg på sagbruket, til annen industri

Fossum – barktomta ved Lysakerelva – transformasjon fra friområde, ballplass, skøytebane, turvei og elvebredd til flere store tennishaller. Dette er nok et eksempel på blågrønn struktur som idretten gjør krav på. - På bekostning av fellesskapet, barn og sårbar elvenatur. Kommunen må slutte å støtte denne typen initiativ fra idrettsklubber.

Lysaker – trafikknutepunkt og byutvikling. Dette er et vanskelig område der utviklingen har pågått over mere enn hundre år, og bit-for-bit er synlig gjennom hele perioden. Siden Lysakerelva er det sentrale og livsviktige streng, er vi spesielt opptatte av at utbyggere – og kommunen – viser respekt for lovverket som skal hindre nedbygging av elvebreddene og sørge for at natur med vegetasjon, fugler og livet i elva får gode livsvilkår. Lysakerelva er en lakseelv nedenfor fossen – det må den fortsatt få være. Da må heller ikke tunneller under Lysakerelva legges så grunt at elveløpet og vannføring blir ødelagt. Dessuten ønsker vi at miljøet på Sollerudstranda blir ivaretatt og utviklet som en viktig del av miljøet i Lysakerbyen.

Fornebu med Holtekilen, Lilløya og Storøya. Her har vi sendt en klage på at det er foreslått å bygge blokker innerst i Holtekilen med ødeleggelse av kyststien og sårbart strandmiljø som resultat. I tillegg har vi insistert på at den flotte badeplassen på Storøya samt alle de viktige reservatene i området Storøya, Torvøya, Bjerkøya og Lilløya samt den nye gravlunden gis prioritet framfor en sjøflyplass – både av hensyn omfattende friluftsliv på sjøen og på land, sårbare fuglearter og hensikten med en gravlund og dem som besøker den.

Fortetting og gjenbruk framfor å lete etter nye arealer, både i trafikknutepunkt, til sosial infrastruktur og idrett. Her kan med fordel både foreninger som er opptatt av generell arealbruk, natur, friluftsliv, vel, idretten, ungdomsorganisasjoner og mange andre, bli invitert til å komme med kreative forslag.

Hilsen

Bærum Natur- og Friluftsråd
v/Rigmor Arnkværn (sign.)
leder

Kopi:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Akershus Fylkeskommune